

**УХВАЛА
ТРЕТЬОЇ КОЛЕГІЇ СУДДІВ
ДРУГОГО СЕНАТУ
КОНСТИТУЦІЙНОГО СУДУ УКРАЇНИ**

про відмову у відкритті конституційного провадження у справі за конституційною скаргою Чепаліна Володимира Володимировича щодо відповідності Конституції України (конституційності) статті 8 Закону України „Про судовий збір“ у редакції до внесення змін Законом України „Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо вдосконалення порядку розподілу судових витрат та судового збору“

К и ї в
15 жовтня 2025 року
№ 181-3(П)/2025

Справа № 3-173/2025(352/25)

Третя колегія суддів Другого сенату Конституційного Суду України у такому складі:

Городовенко Віктор Валентинович – головуєчий, доповідач,
Первомайський Олег Олексійович,
Різник Сергій Васильович,

розглянула на засіданні питання про відкриття конституційного провадження у справі за конституційною скаргою Чепаліна Володимира Володимировича щодо відповідності Конституції України (конституційності) статті 8 Закону України „Про судовий збір“ від 8 липня 2011 року № 3674–VI (Відомості Верховної Ради України, 2012 р., № 14, ст. 87) у редакції до внесення змін Законом України „Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо вдосконалення порядку розподілу судових витрат та судового збору“ від 18 червня 2025 року № 4508–IX (Голос України, 2025 р., 15 липня).

Заслухавши суддю-доповідача Городовенка В.В. та дослідивши матеріали справи, Третя колегія суддів Другого сенату Конституційного Суду України

у с т а н о в и л а:

1. Чепалін В.В. звернувся до Конституційного Суду України з клопотанням перевірити на відповідність частині другій статті 6, частині першій статті 8, статті 19, частині другій статті 22, частині третій статті 46, статті 55, частині першій, пунктам 1, 2, 4, 8 частини другої (за конституційною скаргою – частини третьої) статті 129 Конституції України (конституційність) статтю 8 Закону України „Про судовий збір“ від 8 липня 2011 року № 3674–VI (далі – Закон № 3674) у редакції до внесення змін Законом України „Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо вдосконалення порядку розподілу судових витрат та судового збору“ від 18 червня 2025 року № 4508–IX (далі – Закон № 4508).

У статті 8 Закону № 3674 у редакції до внесення змін Законом № 4508 було визначено: „1. Враховуючи майновий стан сторони, суд може своєю ухвалою за її клопотанням відстрочити або розстрочити сплату судового збору на певний строк, але не довше ніж до ухвалення судового рішення у справі за таких умов:

1) розмір судового збору перевищує 5 відсотків розміру річного доходу позивача – фізичної особи за попередній календарний рік; або

2) позивачами є:

а) військовослужбовці;

б) батьки, які мають дитину віком до чотирнадцяти років або дитину з інвалідністю, якщо інший з батьків ухиляється від сплати аліментів;

в) одинокі матері (батьки), які мають дитину віком до чотирнадцяти років або дитину з інвалідністю;

г) члени малозабезпеченої чи багатодітної сім'ї;

г) особа, яка діє в інтересах малолітніх чи неповнолітніх осіб та осіб, які визнані судом недієздатними чи дієздатність яких обмежена; або

3) предметом позову є захист соціальних, трудових, сімейних, житлових прав, відшкодування шкоди здоров'ю.

2. Суд може зменшити розмір судового збору або звільнити від його сплати на підставі, зазначеній у частині першій цієї статті“.

1.1. Зі змісту конституційної скарги та долучених до неї матеріалів убачається таке.

У листопаді 2023 року Комунальне підприємство „Водоканал“ (далі – Підприємство) звернулося до Комунарського районного суду міста Запоріжжя з позовом до Чепаліна В.В., Рибчак Г.В., Рибчака В.С. про стягнення заборгованості з оплати централізованого водопостачання і водовідведення. Комунарський районний суд міста Запоріжжя рішенням від 1 травня 2024 року позов Підприємства задовольнив, стягнув солідарно з Чепаліна В.В., Рибчак Г.В., Рибчака В.С. на користь Підприємства заборгованість з оплати за централізоване водопостачання і водовідведення за період із 1 липня 2020 року до 31 травня 2023 року в сумі 28 323,96 грн та судовий збір у розмірі по 894,66 грн з кожного.

На вказане рішення суду Чепалін В.В. подав апеляційну скаргу до Запорізького апеляційного суду, в якій, зокрема, просив звільнити його від сплати судового збору для безперешкодного доступу до правосуддя.

Запорізький апеляційний суд ухвалою від 24 червня 2024 року відмовив Чепаліну В.В. у задоволенні клопотання про звільнення його від сплати судового збору за подання апеляційної скарги на судові рішення у цій справі; апеляційну скаргу залишив без руху та надав Чепаліну В.В. строк для усунення недоліків.

На виконання вимог ухвали Запорізького апеляційного суду від 24 червня 2024 року Чепалін В.В. 10 липня 2024 року звернувся до Запорізького апеляційного суду з клопотанням звільнити його від сплати судового збору у зв'язку зі скрутним матеріальним становищем.

Запорізький апеляційний суд ухвалою від 12 липня 2024 року відмовив Чепаліну В.В. у задоволенні клопотання. Водночас, зважаючи на приписи частини другої статті 8 Закону № 3674 у редакції до внесення змін Законом № 4508, Запорізький апеляційний суд зменшив Чепаліну В.В. розмір судового збору за подання апеляційної скарги до 1 784,80 грн.

У серпні 2024 року Чепалін В.В. повторно звернувся до Запорізького апеляційного суду з клопотанням звільнити його від сплати судового збору за подання апеляційної скарги. Однак Запорізький апеляційний суд ухвалою від 23 серпня 2024 року відмовив у задоволенні вказаного клопотання.

У вересні 2024 року Чепалін В.В. „повторно надав до Запорізького апеляційного суду клопотання/заяву про звільнення його від сплати судового збору за подання апеляційної скарги з аналогічних підстав, які раніше ним були викладені в заявах про таке звільнення“. Запорізький апеляційний суд ухвалою від 20 вересня 2024 року відмовив Чепаліну В.В. у задоволенні його клопотання про звільнення від сплати судового збору за подання апеляційної скарги; апеляційну скаргу на рішення Комунарського районного суду міста Запоріжжя від 1 травня 2024 року визнав неподаною та повернув Чепаліну В.В.

Не погодившись із ухвалою Запорізького апеляційного суду від 20 вересня 2024 року, Чепалін В.В. звернувся до Касаційного цивільного суду у складі Верховного Суду з касаційною скаргою.

Колегія суддів Другої судової палати Касаційного цивільного суду у складі Верховного Суду постановою від 30 квітня 2025 року касаційну скаргу Чепаліна В.В. залишила без задоволення, а ухвалу Запорізького апеляційного суду від 20 вересня 2024 року – без змін. Колегія суддів Другої судової палати Касаційного цивільного суду у складі Верховного Суду погодилася із висновками суду апеляційної інстанції та зазначила, що з огляду на статтю 8 Закону № 3674 у редакції до внесення змін Законом № 4508 „суд за клопотанням заявника може зменшити йому розмір належного до сплати судового збору або звільнити його від сплати такого збору в разі, якщо розмір судового збору перевищує 5 відсотків розміру його річного доходу“. Також у постанові вказано, що „вичерпного і чіткого переліку документів про майновий стан (дохід) особи закон не містить, тому суд має встановити можливість сплатити судовий збір на підставі поданих заявником доказів за своїм внутрішнім переконанням“.

1.2. Чепалін В.В. твердить, що «застосування ст. 8 закону України „Про судовий збір“, – якою не передбачено за ініціативою суду зменшення розміру судового збору <...> без клопотання сторони <...> протирічить ч. 2 ст. 6, ч. 1 ст. 8, ст. 19, ч. 2 ст. 22, ч. 3 ст. 46 Конституції України».

На думку автора клопотання, системний аналіз приписів Конституції України «вказує на те, що суд повинен діяти в межах визначених Конституцією України та підкорятися закону, та принципу верховенства права щодо законності а апелянт не може бути примушений робити те що не передбачено ст. 8 закону України „Про судовий збір“ щодо визначення судом за своїм внутрішнім переконанням за ініціативою суду, без відповідного клопотання сторони, зменшення та розрахунку судового збору до рівня 5 відсотків доходу за 2023 рік таким чином обмеживши <...> право на звернення до суду визначене ч. 1 ст. 55 та розгляд справи у відповідності до вимог п. 1, 2, 4, 8 ч. 3 ст. 129 Конституції України».

Обґрунтовуючи свої твердження щодо неконституційності приписів статті 8 Закону № 3674 у редакції до внесення змін Законом № 4508, Чепалін В.В. посилається на окремі приписи Конституції України, Закону № 3674 у редакції до внесення змін Законом № 4508, а також на судові рішення у своїй справі, копії яких долучено до конституційної скарги.

Чепалін В.В. також висловив клопотання про поновлення пропущеного строку подання конституційної скарги.

2. Розв’язуючи питання щодо відкриття конституційного провадження у справі, Третя колегія суддів Другого сенату Конституційного Суду України виходить із такого.

2.1. Згідно зі статтею 77 Закону України „Про Конституційний Суд України“ конституційна скарга є прийнятною за умов її відповідності вимогам, визначеним статтями 55, 56 цього закону, та якщо з дня набрання законної сили остаточним судовим рішенням, у якому застосовано закон України (його окремі

приписи), сплинуло не більше трьох місяців (абзац перший, пункт 2 частини першої); якщо суб'єкт права на конституційну скаргу пропустив строк подання конституційної скарги у зв'язку з тим, що не мав повного тексту судового рішення, він має право висловити у конституційній скарзі клопотання про поновлення пропущеного строку (частина третя).

Зі змісту конституційної скарги та долучених до неї матеріалів убачається таке.

Чепалін В.В. 22 серпня 2025 року вперше звернувся до Конституційного Суду України з клопотанням перевірити на відповідність Конституції України (конституційність) статтю 8 Закону № 3674 у редакції до внесення змін Законом № 4508, однак через недотримання вимог Закону України „Про Конституційний Суд України“ конституційну скаргу 26 серпня 2025 року Секретаріат Конституційного Суду України повернув на підставі частини третьої статті 57 цього закону.

Автор клопотання 16 вересня 2025 року вдруге звернувся до Конституційного Суду України з конституційною скаргою, однак пропустив строк її подання.

Третя колегія суддів Другого сенату Конституційного Суду України з огляду на доводи, наведені суб'єктом права на конституційну скаргу, вважає за можливе поновити строк подання конституційної скарги.

2.2. Відповідно до статті 62 Закону України „Про Конституційний Суд України“ підставою для відмови у відкритті конституційного провадження у справі є наявність рішення Конституційного Суду України щодо того самого предмета конституційної скарги (пункт 6).

Чепалін В.В. просить перевірити на відповідність Конституції України (конституційність), зокрема, частину першу статті 8 Закону № 3674 у редакції до внесення змін Законом № 4508. Конституційний Суд України частину першу статті 8 Закону № 3674 визнав такою, що відповідає Конституції України (є конституційним) [Рішення від 20 січня 2025 року № 2-р(II)/2025].

Третя колегія суддів Другого сенату Конституційного Суду України, дослідивши приписи частини першої статті 8 Закону № 3674 щодо яких Конституційний Суд України ухвалив Рішення від 20 січня 2025 року № 2-р(II)/2025 про їх конституційність, приписи Конституції України, на відповідність яким Конституційний Суд України здійснив перевірку частини першої статті 8 Закону № 3674 у зазначеному Рішенні, приписи частини першої статті 8 Закону № 3674 у редакції до внесення змін Законом № 4508, які Чепалін В.В. просить перевірити на відповідність Конституції України за його конституційною скаргою та конкретні приписи Конституції України, на відповідність яким він просить здійснити таку перевірку, дійшов висновку, що Рішення Конституційного Суду України від 20 січня 2025 року № 2-р(II)/2025 є таким, що його ухвалено щодо того самого предмета конституційної скарги, що є підставою для відмови у відкритті конституційного провадження у справі в цій частині відповідно до пункту 6 статті 62 Закону України „Про Конституційний Суд України“.

2.3. Відповідно до Закону України „Про Конституційний Суд України“ конституційна скарга має містити обґрунтування тверджень щодо неконституційності закону України (його окремих приписів) із зазначенням того, яке з гарантованих Конституцією України прав людини, на думку суб'єкта права на конституційну скаргу, зазнало порушення внаслідок застосування закону (пункт 6 частини другої статті 55); конституційна скарга є прийнятною за умов її відповідності вимогам, визначеним статтями 55, 56 цього закону (абзац перший частини першої статті 77).

Із аналізу конституційної скарги вбачається, що Чепалін В.В., твердячи про невідповідність Конституції України (неконституційність) частини другої статті 8 Закону № 3674 у редакції до внесення змін Законом № 4508, не навів аргументів на підтвердження цього, а лише вказав на приписи Конституції України, яким, на його думку, вона суперечить. Автор клопотання фактично висловив сумніви щодо законності способу застосування судами в його справі

статті 8 Закону № 3674 у редакції до внесення змін Законом № 4508, незгоду із судовими рішеннями, а також виклав власне бачення того, як мають бути врегульовані відповідні правовідносини.

Наведене свідчить, що Чепалін В.В. не обґрунтував тверджень щодо неконституційності частини другої статті 8 Закону № 3674 у редакції до внесення змін Законом № 4508, а отже, не дотримав вимог пункту 6 частини другої статті 55 Закону України „Про Конституційний Суд України“, що є підставою для відмови у відкритті конституційного провадження у справі згідно з пунктом 4 статті 62 цього закону – неприйнятність конституційної скарги.

Ураховуючи викладене та керуючись статтями 147, 151¹, 153 Конституції України, на підставі статей 7, 32, 37, 55, 56, 58, 62, 77, 86 Закону України „Про Конституційний Суд України“, відповідно до § 45, § 56 Регламенту Конституційного Суду України Третя колегія суддів Другого сенату Конституційного Суду України

п о с т а н о в и л а:

1. Відмовити у відкритті конституційного провадження у справі за конституційною скаргою Чепаліна Володимира Володимировича щодо відповідності Конституції України (конституційності) частини першої статті 8 Закону України „Про судовий збір“ від 8 липня 2011 року № 3674–VI у редакції до внесення змін Законом України „Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо вдосконалення порядку розподілу судових витрат та судового збору“ від 18 червня 2025 року № 4508–IX на підставі пункту 6 статті 62 Закону України „Про Конституційний Суд України“ – наявність рішення Конституційного Суду України щодо того самого предмета конституційної скарги; частини другої статті 8 Закону України „Про судовий збір“ від 8 липня 2011 року № 3674–VI у редакції до внесення змін Законом України „Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо

вдосконалення порядку розподілу судових витрат та судового збору“ від 18 червня 2025 року № 4508–ІХ на підставі пункту 4 статті 62 Закону України „Про Конституційний Суд України“ – неприйнятність конституційної скарги.

2. Ухвала Третьої колегії суддів Другого сенату Конституційного Суду України є остаточною.

**ТРЕТЯ КОЛЕГІЯ СУДДІВ
ДРУГОГО СЕНАТУ
КОНСТИТУЦІЙНОГО СУДУ УКРАЇНИ**